

Styrets stemme

Vi må være der pengene er!

Like før sommerferien ble den nye nasjonale transportplanen vedtatt i Stortinget. NTP gjelder for tolv år, men revideres hvert fjerde år. Egentlig pågår en kontinuerlig prosess med faglige utredninger, anbefalinger og dialog om prioriteringer mellom staten og lokale myndigheter. Knappt noen prosesser jeg kjenner til skaper så stort engasjement og behov for lokalpolitisk strategisk samordning som NTP. For dette handler om store penger. Og de som har jobbet med politikk en stund vet hvor enorm betydning nasjonens transportpolitikk har. 1200 milliarder kroner legges denne gangen i potten for å utvikle et effektivt, miljøvennlig og trygt transportsystem de neste 12 årene.

Alle samferdselstiltak påvirker by- og samfunnsutviklingen, stedene og omgivelsene våre. Og den arealutviklingen vi legger opp til, skaper nye transportbehov. I en evig runddans. Endring i transportbehov og muligheter har alltid påvirket stedenes form og funksjonalitet, på godt og vondt.

Penger brukt på samferdsel bidrar til det som er de aller viktigste målene for Norge fremover: Skape mer og få flere i arbeid, sa statsminister Erna Solberg da regjeringen presenterte NTP i mars.

Samferdselsminister Knut Arild Hareide uttalte samtidig at Nasjonal transportplan 2022–2033 er en ambisiøs plan, som i milliarder er større enn noen gang, men den er også realistisk:

– Verden står overfor en klimakrise, og vi skal ta i bruk nye løsninger og arbeide målrettet for å redusere utslippene både fra byggingen og bruken av transportinfrastruktur.

Ny NTP innebærer 510 milliarder kroner til riksveier. 400 milliarder kroner til jernbane. 80 milliarder kroner til satsing på byvekstavtaler i de ni største byområdene. Det er langsiktige, forpliktende avtaler mellom de offentlige aktørene som omfatter både vei-, kollektivtransport-, sykkel- og gange- og arealtiltak. Ny NTP påpeker at arealutviklingen er et viktig premiss for å skape gode byer og må virke sammen med transportpolitikken. Det er derfor viktig at fylkeskommunene og kommunene legger til rette for høy arealutnyttelse i byområder gjennom fortetting og transformasjon med kvalitet i omgivelsene.

Det sier seg selv at bruken av alle pengene til veg, bane og byvekstavtaler påvirker utviklingen av byene våre voldsomt. NTP gir muligheter og NTP gir premisser. Uten penger er det krevende å få til endring. Derfor må vi landskapsarkitekter være med på dette arbeidet. Vi må være med å påvirke transportpolitikken i en bærekraftig og grønn retning, og vi må bidra til å gi politikken innhold og vise hvordan vi skal nå målene i praksis. Det er krevende å stå overfor en verden i endring og tørre å være kreative og finne andre løsninger enn prosjektene som har vært jobbet fram i mange tiår. Men det er plass til flere av oss i de prosessene.

Nullvekstmålet som nå legges til grunn i de største byområdene, innebærer

at klimagassutslipp, kø, luftforurensing og støy skal reduseres gjennom effektiv arealbruk og ved at veksten i persontransporten tas med kollektivtransport, sykling og gange. Dette målet skal også bidra til mer attraktive byer med økt mobilitet og bedre framkommelighet for næringslivet.

Nullvekstmålet er et modig politisk premiss som bidrar til å tvinge fram nye løsninger. Jeg vil påstå det kan sees på som et paradigmeskifte. NTP presiserer at for å bremse trafikkveksten er det behov for bredt sammensatte og langsiktige tiltakspakker som er tilpasset det enkelte byområdet. Et kapasitetssterkt kollektivtilbud, samt tilrettelegging og utbygging av sammenhengende nettverk for sykling og gange, er viktig sammen med tiltak som regulerer bilkjøring og en aktiv arealpolitikk. Så lett å skrive, men ganske krevende å gjennomføre.

Dersom det fortsatt bygges nye store veger som gir økt kapasitet i og rundt byene er det vanskelig å nå nullvekstmålet. I utgangspunktet er det også bare veger med høy samfunnsnytte som prioriteres i NTP. Mye og rask trafikk på korte strekninger og prosjekt med lav pris gir høy samfunnsnytte i transportmodellene. Allerede der skurrer det. Det henger jo ikke sammen med statens krav om nullvekst – som et premiss for å motta statlige tilskudd til satsing på grønne transportformer. Og prosjekt med lav pris betyr gjerne mindre tunnel, kutt i landskapstilpasning og mindre grønne kvaliteter. Her er det altså mange åpenbare målkonflikter.

Pandemien har også endret våre reise- og transportvaner. Forskerne tror at noe av endringen vil vedvare. Vi føler vel alle det samme. Dette gir nye muligheter som vi må ta innover oss. Men det er vanskelig å endre hvordan vi planlegger og prioriterer tiltak. Innspill til NTP har i alle år vært lokalpolitikkenes test i utholdenhet. Hvis flere kommuner og fylkeskommuner har klart å være enige om sine prioriteringer i mange nok år, er det håp om å komme inn på lista. NTP 2022–2033 har riktignok lagt betydelig mer vekt på porteføljestyring og mulighet for å endre kurs – men det er fortsatt langt igjen til å gjøre dramatiske omprioriteringer på grunn av klima og pandemi.

Samfunnet står altså overfor en haug med krevende faglige og politiske dilemmaer i areal- og transportutviklingen i tiårene framover. Vi landskapsarkitekter har viktig kompetanse om grønn, bærekraftig utvikling og evner å finne løsninger på komplekse problemstillinger. Men vi må være med på å sette agendaen og premissene. Jeg ønsker meg flere med blågrønne briller som engasjerer seg i arbeidet med rammebetingelser og oppfølgingen av NTP. På den måten kan vi bidra til rett kurs og gode fremtidsrette politiske prioriteringer. Vi må rett og slett være med å påvirke der pengene er.

Birgitte Hellstrøm
Visepresident

Runde år i september

4. september	Sveinung Skjold	90 år
11. september	Marit By	60 år
28. september	Ingvild Austad	75 år
29. september	Aslaug Norendal	50 år
30. september	Gry Ellen Ringstad	50 år

Norske landskapsarkitekters forening er en fagideell medlemsorganisasjon for landskapsarkitekter i Norge.

Adresse Josefines gate 32, 0351 Oslo
Telefon 91 85 31 06

Epost post@landskapsarkitektur.no
Nett www.landskapsarkitektur.no
www.arkitekturpolitikk.no

NLAAs fagdag 2021

Tre av foredragsholderne

Foto Larvik kommune

Gro Herheim er kommunedirektør i Larvik kommune. Gro sprer begeistring og er over gjennomsnittet engasjert i politikk og samfunnsutvikling. Hun har studert landskapsarkitektur, regional planlegging, samfunnsplanlegging, planjuss og ledelse. I hele sin karriere har hun arbeidet med samfunnsutvikling og endringsprosesser. Med Gro som leder ble Svelvik en del av den nye storkommunen Drammen, fra Ski og Oppegård til Nordre Follo kommune. Nå skal hun utvikle Larvik videre.

Foto Porter + Bowman

Kathryn Gustafson, partner i Gustafson, Porter + Bowman, er verdenskjent for prosjekter som «Gardens of the Imagination» i Terrasson, Frankrike; minnefontenen til Prinsesse Diana i Hyde Park, London og «The Lurie Garden» i Millennium Park, Chicago. Gustafson var i Oslo under IFLA Common Ground i 2019 og mottok Sir Geoffrey Jellicoe Award, hun har også mottatt en rekke andre store priser for sine arbeider, og er blant annet æresmedlem av Royal Institute of British Architecture (RIBA).

Foto Universitetet i Oslo

Thomas Hylland Eriksen har i en årrekke arbeidet med identitetspolitikk, etnisitet, nasjonalisme og globalisering fra et komparativt perspektiv. Han har også publisert populærvitenskapelige bøker, lærebøker, debattbøker og essays om en rekke temaer. Thomas er sosialantropolog og underviser på UiO. I 2019 mottok han Akademikerprisen. «Forskningen illustrerer på en god måte verdien av samfunnsvitenskapen i vår tid, nemlig overblikket og se trender i en sammenheng», skrev juryen. For tiden er han aktuell med boken «Appenes planet», om hvordan smarttelefonen forandret verden.

ENDRING

NLAAs Fagdag 2021, Larvik

Bølgen Kulturhus 17/9

DET FYSISKE ROM SOM KNAPP RESSURS
Thomas Hylland Eriksen

CHANGES IN THE DEFINITION OF BEAUTY
Kathryn Gustafson

FRAMTIDENS BYER SKAL FUNGERE OG FØLES SOM SKOVE
Stig L. Andersson

KAN LANDSKAPSARKITEKTUREN HJELPE OSS UT AV KLIMA- OG NATURMANGFOLDKRISA?
Rune Skeie

ARBEIDSMETODER FOR EN NY TID
Else Abrahamsen

ENDRINGER I NATUR OG NATURLANDSKAPET
Rolf-Erik Poppe

KOMMUNELANDSKAP I ENDRING, EKS. LARVIK
Gro Herheim

RESIDENSHAGEN I LARVIK
Aina Aske

SOFADISKUSJON: LANDSKAP I ENDRING
m/Gunnar Ridderstrøm

BYVANDRING
Skjulte perler og uslepnede diamanter i Indre Havn og Gamlebyen.

Landskapsarkitekturprisen 2021

Konferansier:
Camilla Anvik

Påmelding:
www.landskapsarkitektur.no

